

Kai Kask

Vaba langemine

Tundus, et ülesanne on täidetud. Moorits vaatas pilvi. Et pilvi päriselt olemas ei ole, seda Moorits teadis. Ta oli üldse maalähedane mees, nimigi selline. Kui ta oma nime teinekord kõva häälega välja ütlemas pidi – koosolekul end tutvustades, polikliinikusse aega kinni pannes, juuksuri juurde minekut kokku leppides, taksot tellides –, siis tundis ta ikka ja jälle enda ümber liha moorimise lõhna ja kuuma auru pilv tõusis kastrulikaane vahelt, kui vanaema seda pliidiil kergitas. Liha särises, paja malmkaas kolises pliidirauale ja memm püüdis kõrvetava rasva kiuste lihatükki kahe kahvli abil potipõhjast lahti kraapida ning ümber keerata. Vanaema tundus sel hetkel võitmatu kindralina lahingus ja Moorits nii väike, nii väike oma köögilauaaluses kaevikus. See assotsiatsioon tegi täiskasvanud Mooritsa kurvaks, sest nüüd oli Moorits väljaõppinud kokk, kes teadis ammu, et liha tuleb mõne aja pärast ise potipõhjast lahti, kui on juba parajalt küpsenud. Vanaema ja Moorits, matroon ja pojuke, kindlameelne kasvataja ning vagur õpipoiss. Õigupoolest oli Mooritsale nimigi vanaema soovil valitud, Moritz Schlaushi järgi, vanaema platoonilise armastusloo mälestuseks. Koolieas muundus nimi kaaslaste käes küll Morkaks-Murkaks ja milleks kõigeiks veel, aga hiljem, näiteks Berliinis, restoranikokkade täienduskursustel oli Moorits lugupeetud mees, peaaegu kohalik.

Mis jama ma ajan?

Moorits oli ikka veel laua all peidus. Kui turvaline oli sealt jälgida maailma, hoida ikka veel vanaema koguka kuju eest varju, mis siis, et mamma lahkumisest oli juba 14 aastat. Ei saa öelda, et Moorits oleks elus ebaõnnestunud, pealtnäha. Tema väljatöötatud roogi ja maitseid kanti ette presidendiballidel ja diplomaatide vastuvõttudel, tihti tuldi isiklikult tänama või paluti kokk köögist välja. Meeskond mõistis teda poolelt sõnalt ning tema usaldas neid silmagi pilgutamata. Mis viga siis?

See ei olnud see. Kokk oli mitte keegi.

„Kokakool on kõige kindlam valik, seal ei lähe hukka ja õpib enesele süüa tegema, kunagi nälga ei jää, ei pea naisterahva peale lootma,“ nii oli memm rääkinud. Ema ohkas kudumistöe kohal ja isa kohendas ajalehe serva hoolikamalt näo ette. Vanemad, nad olid töölt tulnud, üks raamatukogust ja teine kirjastusest, mehe ema oli õhtusööki soojas hoidnud nagu ikka, lapski oli vanaema kasvatatud ja ega ei olnudki midagi vastu kosta, vanaema korter ju pealekauba. Ja sõnakuulmine oli enesestmõistetav. Moorits ammugi ei julenud iitsatada. Füüsikaolümpiaadi kuld, saksa keele konkursi esikoht, auhind automudelismiringis, isegi 60 meetri jooksu rekord – see kõik pudenes ülipeeneks saepuruks, justkui puukoi oleks närinud ja see puru langes talle sirinal lagipähe, kui ta laua all, oma lemmikkohas istus.

Kolm päeva pärast isa matuseid – ligi 14 aastat hiljem vanaemast – avas Moorits vanemate kortermaja välisukse. Nahast vutlaris võtmekimp, isast ja omakorda juba vanaemast jäänud, võtmed kauasest kasutamisest justkui pisut pehmeks ja ümaraks kulunud. Isa oli surnud, ema juba ammugi, ja nüüd tuli korteriga midagi ette võtta.

Koridor oli jahe nagu ikka paksude müüridega kivimajas. Saksa sõjavangide poolt ehitatud, armastas vanaema rõhutada ja ei saanudki aru, kas uhkuse või kibestumisega, otsekui vabanduseks kõverate nurkade ja kriuksuvate kiiva kiskuvate põrandate pärast. Moorits oli häbenenud oma kodu terve lapsepõlve. Seal oli kõik teisiti. Mööbel oli paljuski vana, omakorda vanaisast jäänud, ennesõjaaegne. Nikerdustega kapid ja

kirjutuslaud, tigudiivan ja tugitoolid, mis võtsid enda alla terve toa. Vanaisa raamatud seinutäitvatel riulitel, maalid, rasked keraamilised vaasid ja värvilisest klaasist vaagnad – kõik oli vana ja vanaema poolt puutumatuks tunnistatud. Ja vanaema ise, kes oli alati kodus, kui Moorits koolist tuli. Mõnikord oli ta mõne sõbra kaasa kutsunud, sest tedagi kutsuti sageli mõne klassivenna poole. Seal tehti koolitükke, haugati köögis võileib ja lonks piima ning mindi siis õue palli taguma, ukakat mängima või niisama hoovidesse uitama, mõnda kassi kräunutama või naabrimutti luurama. Koos oli tore ja aeg läks lennates. Kui Moorits vastu õhtut väsinuna koju jõudis, ootas teda tihtipeale vanaema kullipilk ning norgus vanemad, kes olid oma osa Mooritsa kasvatamatuse pärast juba kätte saanud. Nii kaua ei sobi külas olla, tõreles vanaema. Ja kutsu oma sõpru vahel meile ka, muidu arvavad, et sul ei olegi kodu. Ja nii oligi Moorits kutsunud, aga see oli ikkagi valeks osutunud. Küll ei võtnud sõber esikus kingi jalast, küll hoidis küünarnukke söögi ajal laua peal, küll ei osanud kohe vastata, kus ta vanemad töötavad ja mõnikord ei olnudki emba-kumba ... Lõpuks Moorits loobus, sest väärilist sõpra justkui ei leidunudki, nad kõik olid liiga tavalised sobitumaks vanaema klikaegsetesse standarditesse.

Aga nüüd oli korter Mooritsa kuningriik. Isa oli viimased neli kuud viibinud hooldekodus ning Moorits ei pidanud isegi vee- ega elektrinäite käima kontrollimas, seda tegi automaatika. Ma kirjutan liiga palju praktilisest mõttetusest. Mis tähtsus on veenäitudel, kui ma pidin kirjutama Mooritsa vihast. Ja kuidas ma sellest vihast kirjutan – kas tõesti nii nagu oli? Siis hakatakse mind ennast psühhopaadiks pidama, vanemad jätavad veel pärandusest ilma. Aga pole parata. Vaatame, mis saab.

Moorits oli korteri head ja vead enese jaoks juba ammu läbi arutanud. Nagu öeldud, oli ta siiski praktiline inimene ja tal oli plaan. Maja oli vana, torustikud läbi, viimastel aastatel olid torulukksepad sagedased külalised. Seinad, nurgad kaardus, tapeedikihid kihtide peal, köögilakke oli ülemine naaber juba kümme aastat tagasi paraja veekahjustuse tekitanud, aga Mooritsa leplikud vanemad – või arad või hoolimatud või täiesti pohhuistid, hakkaski Mooritsas viha kerkima – ei olnud sellele aastate jooksul tähelepanu pööranud. Mis tähtsus on köögilael, kui sul on seintel sellised maalid. Millised siis? Juba piklik esik andis kunstigalerii mõõdu välja, paremal ja vasakul olid pisemad gravüürid, linoolid või sügavtrükid, ikka needsamad, mis olid muutumatult rippunud juba enne Mooritsa sündimist, kitsad tumedad raamid, kollakaks tõmbunud paspartuud, ja pabergi oli luitunud ning kohati lokkis. Ka teemad olid ajatud – küll kalurid tööhoos, küll vaade vanale Tallinnale või Lõuna-Eesti maastik või Valgejõgi. Ainult üks pilt oli Mooritsat juba lapsena enese ette naelutanud, see kujutas kahte poisikest tegemas kummalist tööd, üks neist justkui joonistas suurele puukännule ümarat lapsenägu, teine aga, tema vend näiteks, tegi midagi hoopis ebaharilikku – tema võimuses oli puutüvest õhukesi viile lõigata ning nende viilude peal oli kujutatud naisenägu, mis otsekui puu sees elas. See oli Mooritsa jaoks arusaamatu. Ta polnud kunagi ühtegi last, isegi mitte täiskasvanut näinud midagi sellist tegemas, see oli mingi imelik võlutöö. Ja kuidas sai see naine sinna puu sisse, kas see oli poisikeste ema ja kuidas tal valus ei olnud, kui teda justkui vorsti leiva peale lõigati? Igal juhul tekitas see stseen väikeses Mooritsas õudusjudinaid, ta kujutas kahte sadistlikku poisikest oma ema viilutamas ning tundis suurt hirmu enda ema pärast, kui sellised peaksid pildi seest välja, nende korterisse pääsema. Allserva oli ka kirbukirjas midagi kirjutatud, aga tol ajal Moorits ei tundnud sellist sõna, mis algas sama kummalise tähega, oli nagu V, aga neid oli justkui kaks üheteise küljes ja pealt veel kriipsuga ühendatud. Täiskasvanud Moorits muidugi teadis, kes oli autor ja et teosel sündis puolõige. Ta võttis pildikese seinalt ja asetaski selle kummuli esikupile. Las seisab nüüd nii, nagu mina tahan, mõtles ta. Ma ei allu sellele hirmule rohkem ja need jõmpsikad siin korteris ei kamanda.

Õhk oli soe ja läppunud, järgemööda avas ta tubade ja köögi ukсед, need helid, kuidas ukсед avanesid, milline kriuksus, milline käis tihedalt vastu põrandavaipa, kõik oli muutumatuna püsunud, niikaua kui Moorits mäletas ... Moorits asjaliku inimesena oli otsustanud, et elutoast müüb ta kaks antiikset tugitooli, ehk soovib keegi ka klaaslauda, kuid läbivajunud vedrudega diivanijupakas jääb ilmselt tasuta äraandmiseks. Elutoas

pildigalerii muidugi jätkus. Kaks maali seinal olid ilmselt rohkem väärt kui kogu muu materiaalne kupatus kokku. Aga mitte nii palju kui kättemaks. Ta mäletas hästi ka ühe klaasi all oleva graafilise lehe ajalugu. Õigemini oma ajalugu, selle päeva kulgemist, sooja suveõhtut, mil ta naabripoisilt pörkepalli, väikese, aga raske täiskummist musta kera, sellise, mida sugugi igaühel ei olnud, järgmise päevani laenuks oli palunud, et harjutada pörkeid, viskeid, lööke, ja kuidas pall ootamatu jõuga vastu klaasinurka maandus, ning kilde põrandal. Milline raskus vajus tuppa ja tema tookord veel õblukestele õlgadele, nii ju ikka öeldakse – õblukesed õlad. Kas sa pidid just siin, ahhetas vanaema. Eks ma tellin uue klaasi, mühatas isa. Moorits püüdis palli kinni ja hiilis toast välja. Ta ei käinud elutoas mitu päeva, nii piinlik oli. Õnneks osutus klaasimine isale lihtsaks, üks töökoda asus kohe naabertänavas ja küllap polnud see ka väga kallis. Aga iga kord, tänaseni, kui Moorits elutoa ukse avas, võpatas ta sisemiselt ning heitis esimese kohkunud pilgu seinale – kas klaas on terve? Oli. Pilt seisis rahulikult, sama rahulikult lamas seal maastiku ja tagaplaanil paistva kindluse taustal suure ümmarguse pea ja pehmete käppadega tiiger, pilguga, mis nagu küsiks Mooritsalt, mispärast ta ikka veel muretseb, kõik on ammu unustatud, ei Moorits, ei kunstnik ega tiiger polnud milleski süüdi. Aga keegi pidi olema. Kui rusikaga lüüa, mõtles Moorits nüüd. Siis märkas ta laual kuldäärtega kobakat metallist kommikaussi, selle põhja oli kleepunud paar karamelli, pähkliit ja rosinat. Kui sellega? Moorits virutas, teist kätt instinktiivselt näo ees hoides. Klaas kriuksus ja ragises pinge all, praod jooksid nurkadesse, aga ette ta jäi. Veel kord, ja alles nüüd tabas põrandat killusadu. Moorits hingas sügavalt. Sellega on nüüd korras. Ta lükkas kahepoolsed toauksed pärani ning kõndis mitu korda sisse ja välja – jah, täitsa hea tunne. Kunstnik ei puutu asjasse, mõtles ta, küll ta aru saaks, kui millegipärast Mooritsa teost kuuleks. Ma pole mingi marodöör, mul on oma asi ajada, nii ma talle selgitaks. Moorits oli seda kunstnikku vahel linnatänaval näinud, lugenud tema kirjutisi ja loomulikult näinud pilte näitustel, oleks tahtnud isegi juurde astuda, vabandada juba tookord katki läinud klaasi eest, üles tunnistada, justkui nõu küsida, aga ikka ei julgenud. Kunstnik oli tundunud liiga vaga, liiga halli habeme ja liiga sirge rühiga, justkui veatust maailmast, puhtast, sirgjoonelisest, peaaegu pühast.

Selle meenutuse juurest liikusid Mooritsa silmad raamatukapile, oli veel üks ülesanne, mis vajas lahendamist, kas ta mäletas õigesti tookordset vabanemist. Vastukaaluks hirmudele ja ettekujutustele oli sellest raamatust kerkinud vabanemistunne. Ema oli aidanud. Igal juhul tõstis ta nüüdki kahte kätt appi võttes pruuni koguka nahkköite riivililt alla. Kõige Suurema Raamatu. Ettevaatlikult asetas ta piibli põlvedele ja avas metallist lukuklõpsud. Selgelt oli meeles tihedas kirjas õhukeste paberilehtede lõhn ja ärevus, kui lehti keerates ilmusid nähtavale suurejoonelised illustratsioonid. See oli nende rituaal, enamasti kui vanaema kodus polnud, küsis teinekord ema või isa, kas ta tahaks jälle seda uhket raamatut vaadata. Ta tahtis ja nii istusid nad kolmekesi diivanil ja raamat oli nende ees laual. Kas tahad ise lehti keerata, küsis isa, mine pese siis käed puhtaks. Ta pesi. Millised pildid, natuke hirmutavad, müstilised, alguses ta kartis nii neid heledates üripides pikajuukselisi mehi ja musklis tumedapäiseid noori võitlejaid kui ka malbeid ümaraid naisterahvaid ning liiga pontsakaid sülelapsi, väänlevaid madusid ja kummalisi loomi, liaane ja labürinte, metsi ja mägesid. Kes need on, kus nad elavad, küsis ta emalt. Oh, need on väljamõeldud tegelased, vastas ema kerge tooniga ja kerge tuuleõhk pühkis minema ka Mooritsa hirmud. Neid ei ole olemas! Nad ei saa raamatust välja tulla. See teadmine, isegi üleolek oli edaspidi Mooritsale suureks abiks. Vaikne üleolek. Kui lihtsaks tegi see ema tookordne hüüatus arusaamise maailmast. Kui palju väljamõeldud tegelasi on raamatutes, kes justkui mõjutavad su elu, aga kui hakkad otsima nende jälgi, päris jälgi maapinnalt, siis taipad, et neid ei saa mõõta, neil pole kaalu ega mahtu ja keegi pole neid kunagi kohanud. Õhk. Isegi vähem kui õhk, sest õhki on mõõdetav. Moorits armastas matemaatikat ja mõõteriistu. Kõigel, mis teda mõjutas, pidi olema mõõdetav kuju. Võibolla just seetõttu õppis ta lõpuks armastama kokaraamatuid, seal valitses kindel kord ja süsteem. 2dl jahu, 4 muna, ½ teelusikatäit soodat, 5dl piima. Pannkoogitainas? Ma ei tea, mina ei oska. Ostan Maxima sügavkülmaletist Rjazanis toodetud kreppe – Crêpes surgelés –, 8 tk pakis, kah väga maitsvad. Aga Moorits kalkuleeris, kas jääda kindlaks oma eesmärgile – vabaneda deemonitest lõplikult – või teenida 1300 eurot.

Just nii palju oli ta näinud sellise raamatu eest pakutavat. Kui vähe, kui palju korraga! Kümmeaastat tagasi oli Moorits piibli ise ka läbi lugenud, mitte et milleski veenduda, aga et nimed ja ajastud selged oleks. Lugemise kõrvale võttis ta tüki paberit ja pliatsi ning asus tegema skeemi – kas kõik klappib ja kes on kelle järeltulija. Jah, klappis! Ta märkis nimesid üles ja ühendas joontega sugupuid. Etteantud 930-aastane Adam, 950-aastane Noa ja 175-aastane Aabraham sobitusid ülesandesse õigesti. Aga see oli ka kõik, see kehtis ainult raamatu sees. Moorits keeras lehti. Reproduktioonid tundusid nüüd ootamatult lahjas trükis, justkui tuhmunud, tegelikult oli kogu raamat väiksem, mahtus siiasamasse klaaslauale ning ka käsi ei olnud vaja pesta ... Näiteks see pilt, vaatas Moorits – Rembrandti Mooses käsulaudadega. Keiser Friedrichi muuseumis Berliinis. Ja mis siis! Keegi ei käsuta siin enam, mõtles Moorits. Ta võttis ettevaatlikult leheservast ja rebis. Rebis rahulikult, mõõdetult. Täiuslikult, võiks öelda, rebis ta raamatust ja kogu oma elust viimase salakavala käsutaja, kes seni oli istunud nagu prussakas valamukapi uksehingel ja oodanud parajat momenti, et üle toa sibada. Endast võimukalt märku andes, inimest kaotajaks kuulutades, vastikusest ja hirmust värisema pannes. Ta murdis lehe kokku ja rebis jälle ja murdis veel kord ja rebis jälle. Taas tundis Moorits kunstniku ees häbi ja taas polnud parata – nii oli vaja. Suur raamat oli nüüd väärtusetu, veel tühisem kui paberitükkide hunnik. Sel polnud enam hinda. Las jäädagi siia lauale, kui ostjad tulevad, lauaostjad, korterioostjad, kes kõik. Kummastugu. Selline raamat ... ja lihtsalt vedeleb, muuhulgas, tühiselt. Siis tõstan võibolla riiulisse, mõtles Moorits, kui tahavad kaupa teha, ütlen, et rikunud raamat, lehed puudu. Aga hakkavad peale käima, pakuvad hinda. Pakkugu, siis müün. Näitan väljarebitud kohta, noh, näete, sõjaajal võibolla keegi tõmbas, sakslased, venelased, kes teab, korterid seisid tühjalt, järelevalveta, perekond oli paos. Raamat muutub veel hinnalisemaks, esilehele on omanik ju sisse kirjutanud. Küsin 2000.-.

Moorits tõusis ja läks toast välja, tõmmates kahepoolse ukse sahinale selja taga hoolikalt kinni. Nüüd jäi veel köök.

Vanaema vana köök. Siin oli kõik vanaema-aegne. Mooritsa ema polnud söögitegemisele suuremat tähelepanu pööranud, pigem keetis ta korra nädalas pajatäie kartuleid-porgandeid ja juurde lihakastet või suure poti suppi või kruubiputru. Pärastlõunati tegi tassi kohvi, võttis võileiva ja istus ajalehte lugema. Nii nad isaga läbi ajasid. Ja ei käinud ka Moorits nende pool oma retseptidega kiitlemas, kuulajaid polnud ju.

Moorits avas kriuksuva köögiukse, ikka seesama kriuks. Ja link, mis vajus liiga sügavale, jäi pihku kinni, olgem poeetilised, imbus peopessa koos kõigi köögirasvadega, moosiste näpujälgedega, süldikamara tükikeste ja mullaste kartulikoortega. Nüüdseks ausõna peal seinal püsiv nõudekuivatuskapp, millel vaid üks uksepool ees rippus, hangunud veeplekkidega valam, mõnegi pooleks murdunud käepidemega sahtlirivi. Hetkeks tundus Mooritsale, et ema oli teinud seda meelega – köögi unarusse jätnud ja söögitegemist mittemillekski pidanud. Kas see oli omakorda tema kättemaks vanaemale, kes oli köögi lasknud kunagi renoveerida – tegelikult ju ligi kolmkümmend aastat tagasi selle auks, kui Mooritsa kokakooli lõpuaktus kätte jõudis. Ema protest, et tema poeg pidi valima kõige tühisema, mis siis, et kõige praktilisema ameti, ning temal polnud julgust vastupidist nõuda. Et pojast saaks filoloog või õpetaja või teadur, et ta loeks luulet, teaks ajalugu, tunneks maalikunsti, kuulaks muusikat – kõiki neid vanaema jaoks tühiseid tegevusi, mis midagi sisse ei too. Aga võibolla just vanaema teadis, kuidas elada, ja seda ei olnud ta mitte vanaisa raamaturiulilt ja kunstikogust õppinud. Köögi remont oli olnud suur ettevõtmine, vanaema uuris lehesabasid, kus keegi millist köögimööbli müümist kuulutas, temal valuutat ei olnud, see pani omad piirangud, näiteks mikrolaineahjust võis esialgu vaid unistada, teinekord sõitis ta kaugematesse linnaosadesse, kus teadis nurgataguseid komisjonipoode olema, Punasel tänaval näiteks, passis hommikuti ka Mööblimaja juures, et uste avanedes kiire ülevaatlilik tiir teha, nipet näpet ikka leidis, nagisid, taburette. Narva maanteele Kodutarbesse sai jälle trammiga, sealt vaksturulli või plastikkaussidega koju tagasi. Ta organiseeris, komplekteeris ja kombineeris. Vanaema palkas isegi maalri – tol ajal harukordne. Plekilises kitlis naine tuli eiteakust ja võõpas pika varre otsa aetud rulliga köögi kolmemeetrised seinad helebeežiks ja sahvrikapiuksed, arvan, et praegu nimetatakse seda

peenelt – *vintage rose gold*. Moorits libistas sõrmega mööda sahvriust – kui hästi oli siiski värv püsinud vanal uksele, lausa siidine ... ja tõmbas ukse lahti. Ülemine riiul paksult täis tühje pooleliitrisi klaaspurke, üksteise sisse laotud Voimixi karpe, lännikuid ja potsikuid. Võidunud ja kleepuvad kilekotitäied murenenud plastkaasi ja kummikorke. Need ei pea ju ammu enam midagi, mõtles Moorits ja neid kotitäisi oli isegi ebageeldiv puudutada. Möödunud aegade vaev. Elu mõte. Hoidised. Ta mäletas sahvrinurgas seisnud viieliitrist seenepurki, riisikad soolvees, puupilpad risti peal ja vajutiseks paras munakivi. Vajutis pidi alati olema hoolikalt pandud. Teises samasuguses purgis seisis vee all jõhvikad. Sealsamas laagerdas jõulude ajal ka vanaema valmissegatud piparkoogitainas, suures potis, kindla retsepti järgi, sest poe oma polnud ju see. Ikka oli vaja võid juurde sõtkuda ja nelki ja muskaati. Sahvrikapp lõhnas siiani erinevate vürtside järele. Alumine riiul oli täis erinevaid küpsetus- ja keedunõusid, mustaks kõrbenud põhjadega klaasist küpsetusvorme, kulunud, kuid omal ajal moodsaid teflonpanne, mõlkis kaantega alumiiniumpotte. Millised ma võtan, arvutas Moorits, sajaliitrised jäävad suureks vist, liiga raske tassida. Kuuekümmesed äkki, olgu parem rohkem ja väiksemad. Ta mõtles prügikottidest. Kuhugi pidi ta selle kraami mahutama. Enne ostjaid. Et oleks enam-vähem. Et „renoveerimist vajava“ saaks asendada „keskmise seisukorraga“. Kuuekümmesed, jah, saab enamiku siiasamasse prügikastidesse sokutada, ei ärata tähelepanu. Prügi ei olnud Mooritsa teema. See oli noorematele, ta nimetas neid omaette „kolmekümne kaheksa aastasteks värvimata naisteks“, neid, kes prügi pärast muretsesid ja neid oli siia piirkonda hulgi tekkinud. Moorits endise kohalikuna jälgis ka asumigruppi. Oli seal ikka muresid! Kas asfalt on vegan?

Moorits tegeles päris küsimustega ja oli jäänud veel üks ülesanne. Pilt köögilaua kohal. Valges etteulatavas raamis natüürmort, mis kujutas laudlinal pruunikaid, rohekaid klaaspudeleid nagu ikka ja nende vahel kõrget vaagnat mõnede puuviljadega. Hooletult visandatud, lohaka joonega. Punakad, kollakad laigud, ilmselt apelsinid ja sidrunid. Maal oli samuti vanaema aegadest. Moorits tõstis maali seinalt, ka see oli katsudes rasvane ja kleepuv, ülaserv tihke tolmuhi all. Lõuend ise praguline ja värv mõnest kohast koorunud ning täkkeid täis. Aastaarv 1959. Varajane töö. Kunstnik, tänaseks lahkunud klassik, oli hinnaliste sekka jõudnud, summad oksjonitel olid pärast surma lakke lennanud, seal müüdi iga tema viimane kui pelargoonium hingehinnaga. Moorits võttis noa. See sidrun. Ta mäletas vanaema kiledat häält, kui oli vaja kala maitsestada: „Pigista ikka sidrunit ka peale, pigista ilusti tühjaks see poolik, näe, siit tuleb veel ju.“ Kui oli vaja munavalget vahustada: „Ära liiga palju sidrunit pane, aga nii mõni tilk.“ Kui mahlaplekk läks valgele laudlinal: „Sa hõõru nüüd ruttu sidruniga!“. Kui Moorits poest tuli: „Tõid nii paksu koorega sidrunid, pool läheb raisku.“ Ettevaatlikult torkas ta noa lõuendisse, riie oli rabe ja kippus rebenema, kuid tulemus pidi olema korralik. Ta löikas sidruni pildilt välja. Kollane piklik vili oli nüüd tema võimuses. Kuuskümmend aastat vana riidest sidrun lõhnas kopituse järele ja meelde tuli veel üks vanaema õpetus: „Sa tead, ma panin sidrunipoolle endale riidekappi, nüüd on kõik head värsket lõhna täis.“ Äkitselt tuli tahtmine teed keeta. Moorits vajutas vee keema, võttis kipakalt kuivatusrestilt kruusi, asetas sinna teepaki, lisas maitseks lõuenditükile maalitud sidruni ning jäi aknast välja vaadates ootama. Ta vaatas pilvi. Tundus, et ülesanne on täidetud.